

Telemark fylkeskommune
Postboks 2844
3702 Skien

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Vedr. Saknr. 14-00631 Dokumentnr. 14-00631-6

Vedlagt følger brev fra Telemark Fylkeskommune.

Telemark Fylkeskommune har startet med å sende ut posten digitalt. Dette er i tråd med regjeringens digitaliseringsprogram "På nett med innbyggerne". Digital kommunikasjon skal være førstevalg i samhandlingen mellom det offentlige, innbygger og næringsliv.

Til deg som fikk dette brevet på papir: Vet du at du kan motta og lese brev fra Telemark fylkeskommune digitalt i Altinn? Da vil du kunne lese brevet i samme øyeblikk som når saksbehandler sender det. Logg deg inn på www.altinn.no for å registrere ditt mobilnummer og e-postadresse. Dette gjør du under «Min profil» - «Mine innstillinger – meg selv». Du vil nå motta et varsel på sms og e-post når du får ny post fra fylkeskommunen.

Bedrifter og organisasjoner kan lese dokumentet elektronisk i Altinn via en forhåndsdefinert rolle. Varsel sendes til registrert e-postadresse. Ønsker du å lese mer om forhåndsdefinerte roller og tilgangsstyring i Altinn, finner du det her: <https://www.altinn.no/Portalthjelp/Administrere-rettigheter-og-prosessteg/>

Har du ikke åpnet dokumentet i Altinn innen to døgn, blir det skrevet ut og sendt via Posten.

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

**/Avdeling for areal og
transport**

Vår dato	08.02.2016
Deres dato	2016-02- 04T00:00:00
Vår referanse	14/00631-6
Deres referanse	201301317-108
Vår saksbehandler	Torbjørn Landmark

Svar - Høring av redusert alternativ for Nye Oterholtfoss kraftverk - Bø kommune

Vi viser til oversendelse vedrørende høring av forslag til redusert utbygging for Nye Oterholtfoss kraftverk, datert 04.02.2016.

Telemark fylkeskommune har følgende merknader til endringa:

Hensyn til automatisk fredete kulturminner

Vi viser til vår uttale til tidligere konsesjonssøknaden, datert 06.02.2015, hvor det ble varslet behov for arkeologiske registreringer i forbindelse med planlagte tiltak i alternativ 1 og 2. I den foreliggende søknaden med redusert alternativ er det presentert to alternative traseer, alternativ 2 og 3. Alternativ 2 tilsvarer, etter hva vi kan se, samme tiltak som vi tidligere har uttalt oss til og gitt budsjett for. Til orientering er vi fra og med 1.1.2016 pålagt nye rutiner for budsjettering, og vi har derfor utarbeidet et nytt budsjett for alternativ 2, i tillegg til alternativ 3.

Vi har ikke opplysninger i våre arkiver om automatisk fredete kulturminner innenfor området som omfattes av konsesjonssøknaden, alternativ 2 og 3. Vår kunnskap om kulturminner i nærområdet samt en vurdering av landskap og terreng, tilsier imidlertid at slike kan være bevart. I henhold til kulturminneloven § 9 må vi derfor utføre en arkeologisk registrering før vi kan gi endelig uttalelse til planen (jf. kulturminneloven §§ 3 og 8). Det er i første rekke visuell overflaterregistrering og prøvestikk med spade etter ikke-synlige automatisk fredete kulturminner som er aktuelt. Du kan lese mer om metoden på: <http://www.telemark.no/Vaare-tjenester/Kulturminner/Arkeologi/Arkeologisk-feltarbeid>.

Arkeologiske registreringer kan bare utføres på bar og frostfri mark. Den arkeologiske feltsesongen i et normalår er fra midten av april til november. Siden vinteren nå er kommet, kan registreringen først bli gjennomført til våren/sommeren.

Vi viser til kulturminneloven § 9 om undersøkelsesplikten av offentlige og større private tiltak og til § 10 om at utgifter til særskilt granskning må dekkes av tiltakshaver. Timesatsen er fra 1.1.2016 kr 750,-. Se vedlagte budsjett for undersøkelsen. Etersom konsesjonssøknaden presenterer to ulike alternativ, legger vi frem budsjett for begge løsningene, alternativ 2 og 3.

Dersom uforutsette forhold medfører forlenget registrering og dermed økte utgifter for tiltakshaver, vil vi varsle om dette. Vi tar også forbehold om at timeprisen og prisen for datering av kullprøver kan

Postadresse:	Besøksadresse:	Sentralbord	Foretaksregisteret: 940 192 226
Postboks 2844	Fylkesbakken 10	35 91 70 00	E-post: post@t-fk.no
3702 Skien	3715 SKIEN		www.telemark.no

endres. Dette er ellers et maksimumsbudsjett. *Midler innenfor rammen som ikke blir brukt, faktureres ikke.*

Registreringene er hjemlet i kulturminneloven § 9, og er ikke å anse som enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Det betyr at det ikke kan klages over kostnadsoverslaget, men planmyndighet/tiltakshaver har anledning til å be Riksantikvaren vurdere om overslaget er rimelig.

Vi forutsetter at tiltakshaver tar ansvar for følgende:

- Det skal gis beskjed om at det vil bli gjennomført arkeologiske registreringer til grunneiere, forpaktere og andre som bor innenfor planområdet.
- Oversende digital planavgrensning av planlagte tiltak i .sos eller .shp format til oss før undersøkelsen igangsettes. Eventuell justering av tiltakenes avgrensning skal også oversendes.
- Fri tilgang til planområde, f.eks. skaffe til veie nøkler til bommer og informere om ikke kartfesta veier.
- Det kan bli behov for å fjerne trær og annen vegetasjon i forbindelse med våre undersøkelser. Dette vil tiltakshaver måtte bekoste. Vi vil i tilfelle gi beskjed om dette.

Før registreringen kan igangsettes, må aksept på kostnadsoverslag og øvrige vilkår sendes til Telemark fylkeskommune, Postboks 2844, 3702 Skien eller på e-post til lise.loktu@t-fk.no. Vi ber om skriftlig aksept i god tid før undersøkelsene ønskes gjennomført, og at den merkes med vårt saksnummer samt navn og adresse på fakturamottaker. Det må påregnes ventetid for å få gjennomført arkeologisk feltarbeid.

Kulturminneforvaltningen anbefaler at konsesjonsbehandlingen avventer undersøkelser etter kml § 9. Gjennomføring av kml § 9 tidlig i en planleggingsfase kan bidra til valg av løsninger som i størst mulig grad begrenser negative konsekvenser for automatisk fredete kulturminner, til raskere avklaringer og dermed større forutsigbarhet for tiltakshaver/søker.

Dersom konsesjonsbehandling gjennomføres før undersøkelsesplikten etter kml § 9 er oppfylt, må det i konsesjonen settes vilkår om at kml § 9 må være oppfylt innen tiltakene blir iverksatt. Undersøkelser etter kml § 9 og eventuell behandling etter kml § 8 (se under) må avklares i forkant av detaljplanlegging knyttet til tiltakene innenfor konsesjonen. Dette er planer som må fremlegges for høring hos det regionale kulturminnevernet. Undersøkelsesplikten etter kml § 9 skal oppfylles for alle tiltak knyttet til en eventuell konsesjon, det gjelder nybygg, vegtraseer, midlertidige tipper, riggområder, anleggsområder osv.

Om det viser seg at det er konflikt mellom automatisk fredete kulturminner og tiltak som ikke kan løses gjennom tilpasning av tiltak, må det søkes om dispensasjon fra kulturminneloven. Søknaden utarbeides av fylkeskommunen og oversendes Riksantikvaren for vurdering, noe som normalt medfører forlenget saksbehandlingstid. Om Riksantikvaren innvilger en dispensasjon, vil det vanligvis stilles vilkår om en arkeologisk utgravning før tiltakene realiseres. Avbøtende tiltak og vilkår om krav som følge av dispensasjoner etter kml § 8 må innarbeides i konsesjonen/ miljø- og transportplan. Utgifter til en slik utgravning bæres av tiltakshaver, jf. kulturminneloven § 10. For mer informasjon viser vi til våre internettsider (<http://www.telemark.no/kulturminne>) og Riksantikvarens hjemmesider (<http://www.riksantikvaren.no/Norsk/Veiledning/>).

Vi gjør også oppmerksom på *meldeplikten* etter kulturminneloven § 8 annet ledd. Meldeplikten etter denne bestemmelsen oppstår når det bl.a. oppdages fredete kulturminner som ikke var kjent på forhånd. Bestemmelsen legger videre et klart ansvar på tiltakshaver om å følge stanse- og meldeplikten. Tiltakshaver skal forsikre seg om at de som utfører arbeidet på stedet er kjent med stanse- og

Postadresse:	Besøksadresse:	Sentralbord	Foretaksregisteret: 940 192 226
Postboks 2844	Fylkesbakken 10	35 91 70 00	E-post: post@t-fk.no
3702 Skien	3715 SKIEN		www.telemark.no

meldeplikten, men det er tiltakshaver selv som står ansvarlig for at fredete kulturminner ikke skades. Telemark fylkeskommune er rette adressat for en eventuell melding. Om det påvises automatisk fredete kulturminner er det Riksantikvaren som avgjør om arbeidet kan fortsette og vilkårene for det. Vi anbefaler at meldeplikten innarbeides i miljø- og transportplanen.

Deler av tiltakene i konsesjonssøknaden kommer inn under Norsk Maritimt museums ansvarsområde. Saken ble oversendt til museet for vurdering under tidligere høringsrunde:

«NMM er kulturvernets landsdelsinstitusjon for forvaltning av kulturminner under vann i Sør-Norge. Vi vurderer planen ut fra hensynet til en eventuell konflikt med kulturminner under vann som er fredet, eller vernet, av Lov om Kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 (kml) §§ 4 eller 14. Museet er ikke kjent med kulturminner under vann som kan bli berørt av tiltaket. På tross av en lang historikk knyttet til sagbruk, kvern mm i området, anser vi potensialet for skipsvrak og andre maritime kulturminner som begrenset i elven. De fleste tyngre inngrep vil foregå på land. NMM har derfor ingen innvendinger til planen.

Vi minner om meldeplikten ved funn av kulturminner, jf. kml § 14 tredje ledd. Dersom det under arbeidene oppdages kulturhistorisk materiale som kan være vernet eller fredet (for eksempel vrakdele, keramikk, flint, glass, kritt Piper eller annet), må arbeidene straks stanses og museet varsles. Tiltakshaver plikter å underrette den som skal utføre arbeidene om dette, men står også selv ansvarlig for at det blir overholdt.»

Eventuelle spørsmål kan rettes til rådgiver Lise Loktu på telefon 35 91 74 07 eller lise.loktu@t-fk.no.

Andre omsyn

Regional plan for vassforvaltning i vassregion Vest- Viken 2016-2021 ble vedtatt i fylkestinget (sak 48/15) og blir lagt frem for godkjenning i Klima- og miljødepartementet i mai/juni 2016. Miljømålet for Bøelva er satt til *God økologisk tilstand*. Det er særlig viktig å vurdere tiltaket i helhetlig sammenheng og da er det nødvendig å se denne søknaden samman med Sundsbarmkonsesjonen og søknaden om bygging av Herrefoss kraftverk. Utover det er moment nevnt i tidlegere uttale fremdeles aktuelle og som det må tas hensyn til: Konsekvens i forhold til de verdene et godt vannmiljø representerer både som egenverdi (jfr. vassforskrifta), for friluftslivet, kulturmiljøet, landskapet og indirekte for reiselivsnæring både regionalt og lokalt.

Med vennlig hilsen

Torbjørn Landmark
rådgiver
torbjorn.landmark@t-fk.no
+47 35 91 73 22

Saksbehandler: Lise Loktu, Ingrid Strande

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

TELEMARK
fylkeskommune

**/Avdeling for areal og
transport**

Vår dato 08.02.2016
Vår referanse 14/00631-6

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Norges vassdrags- og energidirektorat		Postboks 5091, Majorstuen	0301 OSLO

Kopimottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Fylkesmannen i Telemark		Postboks 2603	3702 SKIEN

Postadresse:
Postboks 2844
3702 Skien

Besøksadresse:
Fylkesbakken 10
3715 SKIEN

Sentralbord
35 91 70 00

Foretaksregisteret: 940 192 226
E-post: post@t-fk.no
www.telemark.no

Budsjett arkeologisk registrering, alternativ 2

Telemark fylkeskommune			
Saksnr.	14/00631	Saksbeh.:	Lise Loktu
		Dato:	15.02.2016
Sted/ gård, kommune	Oterholt, Bø kommune		
Tiltakshaver	Midt-Telemark energi		
Adresse			
TIMEKOSTNADER			
	timer	à kr	sum
Forarbeid	4	kr 750	kr 3 000
Feltarbeid u/overnatting	19	kr 750	kr 14 250
Feltarbeid m/overnatting		kr 1 000	kr -
Etterarbeid	15	kr 750	kr 11 250
Sum timekostnader	38		kr 28 500
REISEUTGIFTER			
Reiseutlegg	Drivstoff (227 km, drivstoffpris 12,50 pr. liter)		kr 284
Leiebil el. tilsvarende	Leasingbil 720 per døgn (2 døgn)		kr 1 440
Sum reiseutgifter			kr 1 724
KJØP AV TJENESTER			
	timer, à kr		
Gravemaskin arbeid			kr -
Gravemaskin transport			kr -
Annet teknisk utstyr			
<i>Delsum</i>			<i>kr -</i>
Naturvitenskapelige analyser	antall à kr		
14C	2 kr 5 000,00		kr 10 000
annet			
<i>Delsum naturvitenskap</i>			<i>kr 10 000</i>
Andre konsulent tjenester			
Sum kjøp av tjenester			kr 10 000
Håndtering av funn, prøver og dokumentasjonsmateriale (inntil 10 % av lønnskostnader)			
Kulturhistorisk museum		10 %	kr 2 850
SUM BUDSJETT (maksimum)			kr 43 074

Budsjett arkeologisk registrering, alternativ 3

Telemark fylkeskommune			
Saksnr.	14/00631	Saksbeh.:	Lise Loktu
		Dato:	15.02.2016
Sted/ gård, kommune	Oterholt, Bø kommune		
Tiltakshaver	Midt-Telemark energi		
Adresse			
TIMEKOSTNADER			
	timer	à kr	sum
Forarbeid	4	kr 750	kr 3 000
Feltarbeid u/overnatting	38	kr 750	kr 28 500
Feltarbeid m/overnatting		kr 1 000	kr -
Etterarbeid	22,5	kr 750	kr 16 875
Sum timekostnader	64,5		kr 48 375
REISEUTGIFTER			
Reiseutlegg	Drivstoff (454 km, drivstoffpris 12,50 pr. liter)		kr 567
Leiebil el. tilsvarende	Leasingbil 720 per døgn (4 døgn)		kr 2 880
Sum reiseutgifter			kr 3 447
KJØP AV TJENESTER			
	timer, à kr		
Gravemaskin arbeid			kr -
Gravemaskin transport			kr -
Annet teknisk utstyr			
<i>Delsum</i>			<i>kr -</i>
Naturvitenskapelige analyser	antall à kr		
14C	2	kr 5 000,00	kr 10 000
annet			
<i>Delsum naturvitenskap</i>			<i>kr 10 000</i>
Andre konsulent tjenester			
Sum kjøp av tjenester			kr 10 000
Håndtering av funn, prøver og dokumentasjonsmateriale (inntil 10 % av lønnskostnader)			
Kulturhistorisk museum		10 %	kr 4 838
SUM BUDSJETT (maksimum)			kr 66 660